

اثر طبیعی ملی سرو ابرکوه

سرو ابرکوه در شهرستان ابرکوه واقع در استان یزد در مختصات ۴۸ ۱۶ ۵۳ طول شرقی و ۱۲ ۷ ۳۱ عرض شمالی در کنار یک قنات قدیمی قرار دارد.

این درخت با نام علمی *Cupressus sempervirens* از گونه سرو شیراز و از سروهای مدیترانه ای با ارتفاع ۲۵ متر می باشد. قطر تنه آن ۵/۴ متر بوده و بسیاری از دانشمندان و کارشناسان داخلی و خارجی از این درخت بعنوان یکی از کهنسال ترین درختان جهان یاد می کنند. الکساندرروف - دانشمند روسی - عمر درخت را ۴۰۰۰ تا ۵۰۰۰ سال برآورد کرده بود ولی پس از آن دانشمندان بازدید کننده از ژاپن و روسیه عمر درخت را تا ۷ هزار سال تخمین زده اند.

این درخت دارای ارزش علمی، قدمت و زیبایی خارق العاده ای بوده و نیز بعنوان سومین میراث طبیعی ایران بعد از قله دماوند و چشمه آب معدنی بادسورت مازندران به ثبت رسیده است و هرساله بازدیدکنندگان فراوانی از داخل و خارج کشور را به خود جذب می نماید.

با توجه به ارزشهای قابل توجه درخت و به منظور صیانت از این گنجینه ثنی ارزشمند برابر با مصوبه مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷ شورای عالی حفاظت محیط زیست سرو ابرکوه بعنوان اثر طبیعی ملی در زمره مناطق چهارگانه محیط زیست قرار گرفت. تا قبل از این مصوبه، حفاظت و مدیریت سرو به عهده شهرداری ابرکوه بود و پس از آن مدیریت بر عهده محیط زیست قرار گرفت که بر اساس تصمیمات کمیته راهبری درخت متشکل از " نمایندگان استانداری، حفظ نباتات جهاد کشاورزی، دانشکده منابع طبیعی دانشگاه یزد، اداره کل منابع طبیعی، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، فرمانداری و شهرداری ابرکوه " مدیریت درخت انجام می شود.

به منظور جلوگیری از بروز هرگونه خسارت به درخت کهنسال و حفظ آن بعنوان میراث ماندگار جهت ارائه به نسل های بعد مطالعات تفصیلی - اجرایی نحوه نگهداری از اثر طبیعی ملی سرو ابرکوه جهت ساماندهی و مدیریت سرو تهیه و تصویب گردیده است. در این طرح تلاش شده تا تمامی ملاحظات حفاظتی، گردشگری و خدمات شهری در کنار هم دیده شود و با ایجاد هماهنگی و مدیریت همه جانبه ضمن حفظ سلامتی درخت تا حد ممکن در زمینه بهره برداری از دیدگاه گردشگری پایدار و با دوام نیز فراهم گردد.

درختان دیرزیست در دوران طولانی زندگی خود ممکن است با موانع اکولوژیک و تنش های نامساعد محیطی روبرو شوند که برای حفظ آنها می بایست از نظر متخصصان و کارشناسان بهره جست. بدین منظور، کمیته استانی ساماندهی سرو ابرکوه با مسئولیت محیط زیست و همکاری رابطن این کمیته در دفتر فنی استانداری، سازمان جهاد کشاورزی، دانشکده منابع طبیعی دانشگاه یزد، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان، اداره حفظ نباتات جهاد کشاورزی، اداره کل منابع طبیعی، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری،

شهرداری و فرمانداری ابرکوه تشکیل گردیده تا در جلسات مستمر آن با همفکری کارشناسان مجرب از ارگان های یادشده، راهکارهای حفاظت و ساماندهی سرو ابرکوه را به نحوی اجرایی کند که مبتنی بر دیدگاههای حفاظتی بوده و تضمین کننده بقا و دوام این گونه باشد.

با توجه به محدودیت های اعتباری، امکان رفع مشکلات درخت به اتکاء اعتبارات دولتی مقدور نبود. لذا به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی استان و نیز دفتر فنی استانداری، هیأت امنایی متشکل از کارشناسان دستگاههای مرتبط استان، مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی، مسئولین شهرستان و نمایندگان مردم محلی تشکیل شد و کلیه اقدامات اجرایی در محدوده اطراف این درخت بر اساس خرد جمعی کارشناسان و گاهها" بهره گیری از توان تخصصی صاحب نظران خارج از استان و به پشتوانه مالی صندوق هیأت امناء مزبور انجام می شود. از جمله این اقدامات؛ مهار شاخه های آسیب دیده بر اثر وزش طوفان های شدید، جراحی و ترمیم تنه درخت که به دلیل آتش سوزی در سالهای گذشته دچار آسیب شده ، فضا سازی اطراف درخت مطابق با طرح تفصیلی اثر طبیعی ملی، توسعه فضای سبز، آبیاری قطره ای و توسعه زیرساخت های مجموعه را می توان نام برد. تشکیل هیأت امناء منجر به ایجاد درآمدزایی پایدار برای این درخت کهنسال شده به گونه ای که بسیاری از هزینه های نگهداری و اجرای طرح تفصیلی درخت از محل درآمد هیأت امناء قابل تأمین است و بدین ترتیب از میزان وابستگی درخت به بودجه های دولتی کاسته شده است. اضافه می نماید عمده درآمد هیأت امناء از طریق فروش بلیط به بازدید کنندگان خارجی تأمین می شود. بدیهی است تشکیل هیأت امناء و اقدامات انجام شده به عنوان پروژه کاربردی و قابل اجرا جهت نجات گونه ارزشمند و آسیب پذیر سرو کهنسال ابرکوه بوده و از نابودی این درخت جلوگیری نموده است.

تدوین و گردآوری : مریم عابدینی (کارشناس نظارت بر امور حیات وحش)

خرداد ماه ۱۳۹۷

